

NHỮNG TÁC ĐỘNG CỦA CHIẾN TRANH THƯƠNG MẠI MỸ - TRUNG QUỐC ĐẾN VIỆT NAM

PGS.TS. Nguyễn Văn Lịch
Học viện Ngoại giao

1. Nguyên nhân của CTTM

Về kinh tế: Như đã biết, cuộc chiến tranh thương mại (CTTM) này là do Mỹ phát động. Bởi vậy, lý do Mỹ đưa ra là vì Trung Quốc bảo trợ cho các doanh nghiệp nước này cạnh tranh không lành mạnh, thao túng thị trường và ăn cắp tài sản trí tuệ. Trung Quốc không chỉ gây ra vấn đề về việc làm, mà còn gây ra mối nguy kinh tế lớn hơn cho Mỹ. Đó là việc bắt các công ty của Mỹ phải chuyển giao công nghệ; là việc Trung Quốc cố ý làm suy yếu nền tảng công nghệ của Mỹ. Sâu xa hơn, đó là Chiến lược “sản xuất năm 2025” của Trung Quốc với những tham vọng thống trị nhiều lĩnh vực then chốt. Những vấn đề này sẽ ảnh hưởng đến lợi ích của người lao động và doanh nghiệp Mỹ. Trước những cáo buộc này, Trung Quốc cho rằng: Mỹ đánh thuế là vi phạm quy định của WTO; Chính sách bảo hộ thương mại của Mỹ sẽ phá vỡ các quy tắc thương mại, làm suy thoái kinh tế toàn cầu; Hơn thế nữa, điều này còn ảnh hưởng tiêu cực đến quan hệ kinh tế và ngoại giao giữa hai nước.

Về chính trị: Có nhiều quan điểm, ý kiến cho rằng, cuộc chiến này thuần túy là về thương mại. Điều đó không đúng. Không chỉ cản trở Trung Quốc về thương mại, Mỹ còn muốn ngăn chặn sự trỗi dậy nói chung của Trung Quốc. Nếu 25 năm qua, 2 đảng ở Mỹ đồng thuận cần tích cực hợp tác với Trung Quốc, thì đến nay, họ vẫn đồng thuận, nhưng để cạnh tranh cứng rắn hơn với Trung Quốc. Sự trỗi dậy của Trung Quốc đã gây ra lo ngại cho an ninh quốc gia Mỹ, bởi việc Trung Quốc mở rộng ảnh hưởng, đến một ngày nào đó sẽ lật đổ vị thế thống trị của Mỹ ở châu Á - Thái Bình Dương nói riêng, trên thế giới nói chung.

Về quân sự, quốc phòng: Mỹ cho rằng, Trung Quốc là mối đe dọa với nền công nghiệp quốc phòng của họ; là hiểm họa ngày càng lớn và đáng kể trong việc cung cấp trang thiết bị sống còn cho quân đội Mỹ. Gần đây, một báo cáo dài 150 trang đã chỉ ra 300 điểm yếu của Mỹ³¹, có thể đe dọa việc

³¹Reuters, 8/10/2018

cung cấp khí tài quan trọng cho quân đội. Điều này càng củng cố quyết tâm cạnh tranh của Mỹ.

2. Những tác động tích cực

Việt Nam có thể đón nhận những dòng đầu tư, chuyển dịch sản xuất mới. Việc Mỹ áp thuế lên hàng hóa Trung Quốc, sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến sản xuất và xuất khẩu của Việt Nam: Khi Mỹ áp thuế vào hàng hóa Trung Quốc, thì lợi thế cạnh tranh của Trung Quốc sẽ yếu hơn của Việt Nam. Hệ quả tất yếu là các nhà đầu tư sẽ tìm nơi sản xuất thay thế. Việt Nam sẽ là một trong những địa điểm được ưu tiên hàng đầu. Khi đó, Việt Nam sẽ có nhiều đơn hàng hơn, giải quyết thêm việc làm, giúp tăng trưởng xuất khẩu, thúc đẩy kinh tế phát triển. Trên thực tế, do căng thẳng thương mại, đến nay, đã có nhiều công ty, doanh nghiệp nước ngoài ở Trung Quốc đã và đang tìm cách rời nước này, chuyển sang các thị trường mới, trong đó có Việt Nam. Có thể nêu ra một số ví dụ như: Đầu năm 2018, hai “gã khổng lồ” của Nhật Bản là Nitto Denko và Nikon đã rời khỏi Tô Châu; Panasonic, Sharp, Toshiba, Philips, Sony, Honeywell Security, Seagate... cũng lần lượt rút khỏi Trung Quốc. Tháng 5/2018, Công ty Philips (Hà Lan) đã đóng cửa nhà máy tại Thẩm Quyển. Tháng 6/2018, Samsung cũng đóng cửa. Ngày 16/7/2018, nhà máy Omron Nhật Bản đã thông báo ngừng sản xuất vĩnh viễn. Các tập đoàn điện tử của Đài Loan như Compal, Inventec.... đã sẵn sàng rút khỏi Trung Quốc, chuyển đến Đông Âu, Mexico và Đông Nam Á. Các đơn hàng xuất khẩu của Trung Quốc suy giảm đáng kể, từ 48 xuống còn 49,4 trong tháng 8/2018 (thang điểm 100, dưới 50 là hoạt động đang chững lại)... Công ty Brooks Running đang cân nhắc bỏ Trung Quốc để chuyển sang Việt Nam. Công ty này được mệnh danh là “Vua giày chạy bộ chuyên nghiệp”. Giám đốc của Brooks cho biết, nếu công ty dời hoạt động sang Việt Nam hay một nơi nào khác, thì quyết định này sẽ vĩnh viễn, tức là sẽ không được lật ngược, bởi vì “chúng tôi không thể đánh đu với đường dây cung cấp của chúng tôi”³².

Bên cạnh đó, đây cũng là cơ hội cho Việt Nam thu hút thêm đầu tư từ Mỹ.

Tăng cường xuất khẩu: một số mặt hàng của Việt Nam sẽ có cơ hội để tăng xuất khẩu, tìm kiếm khách hàng tại Mỹ. Đồng thời, do thuế suất cao, hàng Trung Quốc vào Mỹ và ngược lại sẽ giảm. Vì thế, Mỹ, Trung Quốc sẽ

³²VOA, 24/10/2018

tăng nhập khẩu từ Việt Nam để bù đắp sự thiếu hụt đó. Mặt khác, do hàng hóa của Việt Nam xuất khẩu vào Mỹ chủ yếu là nông sản, có khả năng thay thế một số hàng hóa tương đồng của Trung Quốc, nên nông sản của Việt Nam có cơ hội mở rộng thị phần tại thị trường này. CTTM còn là cơ hội để các doanh nghiệp nâng cấp sản phẩm, tìm kiếm các bạn hàng mới.

Về nhập khẩu: CTTM còn làm cho đồng Nhân dân tệ bị mất giá so với USD. Do vậy, các mặt hàng của Trung Quốc như động cơ, thiết bị, nguyên phụ liệu... sẽ được bán rẻ hơn, để đẩy hàng đi, Đó có thể là cơ hội cho Việt Nam nhập khẩu hàng hóa để phục vụ sản xuất.

Có thể lấy những ví dụ của tác động trên như:

Cơ hội với ngành xuất khẩu gỗ của Việt Nam

Hiện nay, gỗ và sản phẩm gỗ của Việt Nam được tiêu thụ tại 120 quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới, với 5 thị trường chính là Mỹ, Trung Quốc, Nhật Bản, EU và Hàn Quốc. Tại thị trường Mỹ, tính đến tháng 7/2018, xuất khẩu của Việt Nam sang đây đã đạt hơn 141 triệu USD, tăng 81,4% so với cùng kỳ năm 2017. Có nhiều lý do dẫn đến sự tăng trưởng này, trong đó có sự sụt giảm của ngành gỗ Trung Quốc, do bị Mỹ kiện bán phá giá và do thuế xuất khẩu gỗ của Trung Quốc. Do vậy, ngành gỗ của Việt Nam sẽ có cơ hội đẩy mạnh xuất khẩu sang thị trường Mỹ³³. Theo ước tính, việc áp thuế mới của Mỹ sẽ khiến kim ngạch xuất khẩu gỗ từ Trung Quốc sang Mỹ giảm từ 7 - 8 tỷ USD, nhưng do nhu cầu thị trường không giảm, nên Mỹ sẽ phải tìm nguồn cung thay thế. Đó là cơ hội để các doanh nghiệp gỗ của Việt Nam mở rộng thị phần tại Mỹ³⁴.

Ngoài ra, Việt Nam sẽ có cơ hội để “giành giật” các thị trường Mỹ từ Trung Quốc như *dệt may, da giày, vali, túi xách, lắp ráp điện tử, các loại chip, chất bán dẫn, đồ chơi trẻ em, thể thao...*

Ngoài các sản phẩm công nghiệp, *Việt Nam có thể tăng xuất khẩu nông sản, như cá tra sang Mỹ*: Hiện nay, Mỹ đang là một trong những thị trường cá tra lớn nhất của Việt Nam, với kim ngạch xuất khẩu đạt 75 triệu USD trong quý I/2018, tăng 23% so với cùng kỳ năm trước. Đặc biệt, Việt Nam chiếm 90% thị phần xuất khẩu cá tra vào Mỹ, Trung Quốc chỉ chiếm 10%. Dù vậy, Trung Quốc hầu như chỉ xuất khẩu các sản phẩm chế biến sẵn, nên giá thành

³³Tin tham khảo nội bộ, 25/10/2018

³⁴Tin kinh tế Việt Nam, 25/10/2018

của họ cao gần gấp đôi so với cá tra Việt Nam. Khi bị áp thuế quá cao, các sản phẩm cá tra chế biến của Việt Nam được kỳ vọng sẽ là lựa chọn thay thế³⁵.

3. Những tác động tiêu cực

CTTM xảy ra, thì Việt Nam sẽ gặp nhiều rủi ro, cả từ Trung Quốc và Mỹ. Điều đó thể hiện ở các khía cạnh sau:

Do ở gần Trung Quốc, nên hàng dư thừa từ nước này sẽ dễ dàng vào Việt Nam. Lợi thế cạnh tranh về giá khiến các sản phẩm từ Trung Quốc gây nhiều khó khăn cho các doanh nghiệp Việt Nam, cũng như gây sức ép lớn hơn cho thị trường trong nước. Dễ thấy nhất là mặt hàng cơ khí, thiết bị, linh kiện từ Trung Quốc sẽ tràn sang và cạnh tranh với hàng Việt Nam. Điều này sẽ khiến doanh nghiệp vừa và nhỏ Việt Nam gặp nhiều khó khăn (trong khi số doanh nghiệp loại này ở Việt Nam chiếm tới 96% tổng số doanh nghiệp).

Mặt khác, Trung Quốc sẽ đưa hàng giá rẻ nhập vào Việt Nam, rồi tìm đường xuất khẩu sang Mỹ. Nếu doanh nghiệp ham lợi cho riêng mình, sẽ ảnh hưởng đến cả một ngành hàng quốc gia, bởi phía Mỹ sẽ áp thuế vào sản phẩm này. Vì thế, cần hết sức cẩn thận với việc lẫn tránh thuế. Hiệp hội Da giày túi xách Việt Nam khuyến cáo: không loại trừ khả năng hàng của Trung Quốc sẽ đội lốt “made-in Việt Nam” để xuất khẩu, khi Trung Quốc đưa bán thành phẩm sang Việt Nam gia công, hoặc hợp tác với doanh nghiệp Việt, rồi gắn nhãn mác của Việt Nam để xuất khẩu³⁶. Do vậy, Việt Nam rất dễ rơi vào tình trạng bất hợp pháp, sẽ bị Mỹ giám sát và ngăn chặn. Dự đoán về tình hình này, không phải chỉ có Việt Nam, mà cả ADB cũng đã có cảnh báo. Ngày 26/9/2018, ADB cho biết, Việt Nam có thể được hưởng lợi trong ngắn hạn khi Mỹ tăng nhập khẩu hàng hoá từ Việt Nam. Tuy nhiên cũng sẽ có rủi ro, nếu hàng hoá đó do Trung Quốc mượn mác để tránh thuế vào Mỹ³⁷. Vì vậy, cần cảnh giác với chiêu “núp bóng” của Trung Quốc, lấy thị trường Việt Nam làm chỗ né xuất xứ rồi xuất khẩu sang Mỹ.

Khi Trung Quốc đẩy mạnh đầu tư vào Việt Nam, thì Mỹ sẽ có chế tài với hàng hóa được sản xuất bằng nguyên phụ liệu của Trung Quốc. Điều này sẽ rất bất lợi với nhiều hàng hóa của Việt Nam, trong bối cảnh chúng ta nhập

³⁵ Tin kinh tế Việt Nam, 09/07/2018

³⁶ <https://www.24h.com.vn/thi-truong-tieu-dung/can-trong-hang-hoa-khoac-ao-made-in-viet-nam-c52a993024.html>

³⁷ RFA, 27/9/2018

rất nhiều nguyên phụ liệu từ Trung Quốc, nhất là ngành dệt may. Một số doanh nghiệp dệt may Việt Nam cho biết, gần đây, đã có sự dịch chuyển đơn đặt hàng từ Trung Quốc sang Việt Nam. Số lượng các đối tác Trung Quốc đến tìm kiếm cơ hội hợp tác với các doanh nghiệp dệt may Việt Nam đã tăng lên đáng kể³⁸. Đây cũng là thách thức cho doanh nghiệp Việt Nam trước các áp lực về đất đai xây dựng nhà máy, lao động...

Sản xuất của Trung Quốc bị đình trệ, sẽ ảnh hưởng đến nhu cầu nhập khẩu nguyên vật liệu từ Việt Nam. Đồng thời, một phần hàng hóa của Trung Quốc lẽ ra để xuất khẩu, nhưng sẽ phải tiêu dùng trong nội địa. Thêm vào đó, Trung Quốc sẽ gia tăng các biện pháp, rào cản trong thương mại với Việt Nam. Điều này làm cho xuất khẩu của Việt Nam vào Trung Quốc sẽ khó khăn hơn. Ngoài ra, nếu nhiều doanh nghiệp Trung Quốc bị phá sản, thì những lao động bị thất nghiệp sẽ sang các nước láng giềng để tìm việc, trong đó có Việt Nam. Điều này đặt ra cho Việt Nam những vấn đề không chỉ về kinh tế, mà cả về an ninh, xã hội.

Trước mắt, ảnh hưởng từ cuộc CTTM này chưa lan tới một số ngành hàng xuất khẩu của Việt Nam như dệt may, da giày xuất khẩu, vì các mặt hàng của Trung Quốc bị Mỹ đánh thuế đột đầu chủ yếu là nhóm công nghệ, kỹ thuật cao. Nhưng tiếp theo, khả năng Mỹ sẽ áp thuế với với hàng tiêu dùng như giày dép, quần áo... Khi đó, ngành da giày xuất khẩu của Việt Nam sẽ chịu tác động trực tiếp, với cả cơ hội và nguy cơ.

Ngoài những tác động trực tiếp trên từ Trung Quốc, thì CTTM cũng có những tác động gián tiếp. Do CTTM có thể làm kinh tế toàn cầu suy giảm, dẫn đến nhu cầu nhập khẩu giảm, sẽ ảnh hưởng đến xuất khẩu, tăng trưởng của Việt Nam. Việc Mỹ hạn chế đối với hàng Trung Quốc cũng có thể khiến một số hàng hóa cùng chủng loại của Việt Nam bị ảnh hưởng (như nhôm, thép); tranh chấp thương mại Mỹ-Trung có thể làm xáo trộn chuỗi cung ứng toàn cầu, cũng như tạo tiền lệ để các quốc gia khác gia tăng bảo hộ thương mại.

Về dài hạn, do Mỹ đang có chính sách hướng nội, nên sau Trung Quốc, Việt Nam có thể là nước tiếp theo bị Mỹ xem xét, khi kim ngạch xuất khẩu của chúng ta sang thị trường này đã tương đối cao.

³⁸ Tin kinh tế Việt Nam, 21/09/2018

Từ những phân tích trên, có thể đưa ra ví dụ một số ngành của Việt Nam đã bị ảnh hưởng từ cuộc CTTM này như:

Cao su là một trong những ngành đầu tiên của Việt Nam bị tác động từ CTTM. Hiện nay, Trung Quốc chiếm khoảng 60% lượng cao su xuất khẩu của Việt Nam, nhưng CTTM đã làm giảm nhu cầu cao su của Trung Quốc. 8 tháng đầu năm 2018, khối lượng xuất khẩu cao su của Việt Nam sang Trung Quốc tăng 8,2% về khối lượng nhưng lại giảm 11,8% về giá trị so với cùng kỳ năm ngoái³⁹. **Gỗ** cũng là ngành hàng chịu tác động lớn từ CTTM. 6 tháng đầu năm 2018, xuất khẩu gỗ của Việt Nam sang Trung Quốc chỉ đạt khoảng 88.800 m³, chưa bằng 1/2 so với cùng kỳ năm 2017. “Sự sụt giảm đáng kể này rất có thể là phản ứng của các doanh nghiệp chế biến tại Trung Quốc, khi các sản phẩm gỗ của họ gặp khó khăn tại thị trường Mỹ”⁴⁰. Như vậy, đối với sản phẩm gỗ, ngoài cơ hội đối với thị trường Mỹ, thì Việt Nam lại gặp khó khăn ở thị trường Trung Quốc. Vì vậy cần tính toán, chuẩn bị trước những biến động này. Chỉ trong mấy tháng qua, thép Việt Nam phải chịu hơn 10 vụ kiện. Đến nay lại gặp thêm tác động từ cuộc CTTM, thì khó khăn cho doanh nghiệp thép trong nước sẽ tăng lên rất nhiều. Chẳng hạn, ngày 21/5/2018, Mỹ tuyên bố áp thuế chống phá giá (AD) 199,76% và chống trợ giá (CVD) 256,44% đối với loại thép cán nguội được nhập từ Việt Nam, nhưng sử dụng nguyên liệu từ Trung Quốc. Tỷ lệ tương ứng đối với loại thép chống gỉ lần lượt là 199,43% và 39,05%⁴¹. Rất có thể, trong thời gian tới, thép Trung Quốc sẽ vào Việt Nam nhiều hơn.

Về đầu tư, theo lý thuyết, CTTM sẽ làm gia tăng rủi ro cho kinh tế toàn cầu. Dòng vốn sẽ có xu hướng rời khỏi các thị trường mới nổi như Việt Nam. Mặt khác, Việt Nam nằm trong chuỗi sản phẩm của Trung Quốc, đồng thời Việt Nam phụ thuộc nhiều vào đầu tư từ Trung Quốc. Nếu tính tổng số vốn đầu tư từ Đài Loan, Hồng Kông và Trung Quốc đại lục thì Trung Quốc trở thành nhà đầu tư lớn nhất vào Việt Nam, với tổng số vốn đầu tư tích lũy trong năm 2017 là 60,7 tỷ USD. Một phần lớn số vốn đầu tư này được rót trực tiếp vào ngành công nghiệp, để tạo ra những chi tiết cho hàng Trung Quốc xuất khẩu sang Mỹ⁴². Do vậy, CTTM chắc chắn sẽ ảnh hưởng không chỉ đến thương mại, mà còn cả đầu tư của Việt Nam.

³⁹ <https://www.thesaigontimes.vn/279327/cao-su-viet-dinh-don-chien-tranh-thuong-mai-my--trung.html>

⁴⁰ <https://www.thesaigontimes.vn/279327/cao-su-viet-dinh-don-chien-tranh-thuong-mai-my--trung.html>

⁴¹ <https://news.zing.vn/vn-phan-ung-vu-my-danh-thue-thep-su-dung-nguyen-lieu-tq-post847296.html>

⁴² VOA, 7/7/2018

Về đầu tư của Mỹ: CTMM có thể là cái “cớ” để Tổng thống Trump tạo ra các rào cản, hoặc ưu đãi để khuyến khích các tập đoàn Mỹ rút vốn về nước. Điều đó có thể khiến dòng vốn đầu tư của Mỹ vào Việt Nam tăng chậm lại. Cũng liên quan đến đầu tư, có ý kiến cho rằng, hiện nay, Mỹ giảm nhập hàng Trung Quốc, tăng nhập hàng Việt Nam, nên các nhà máy ở Việt Nam sẽ mở rộng, gia tăng công suất. Khi chiến tranh kết thúc, nếu Mỹ quay sang mua hàng của Trung Quốc, thì Việt Nam sẽ thừa công suất, giảm phát, hàng tồn kho tăng lên... thì khó khăn sẽ chưa thể lường trước được.

CTMM nổ ra, đồng NDT mất giá sẽ làm cho đồng Việt Nam xuống giá và thị trường chứng khoán Việt Nam sụt giảm.

4. Những giải pháp đối với Việt Nam

Về nhận thức, phải thấy rõ rằng, cạnh tranh thương mại vốn là thuộc tính của nền kinh tế thị trường. Vấn đề là nó sẽ xảy ra khi nào, ở đâu, với ai... Mặt khác, chiến tranh thương mại cũng có hai mặt, như đã chỉ ra ở trên. Nhiệm vụ của chúng ta là phải tìm ra những lợi thế để khai thác, tranh thủ cơ hội, vượt qua khó khăn. Đối với Việt Nam, mặc dù chưa bị cuốn vào CTMM, nhưng là nước tham gia tích cực vào việc hình thành và phát triển của chuỗi giá trị toàn cầu, chắc chắn chúng ta không tránh khỏi những tác động từ cuộc chiến này. Bởi vậy việc đưa ra các giải pháp để chuẩn bị, đối phó với CTMM là cần thiết.

Về phía nhà nước

- Chủ động, theo sát diễn biến của CTMM. Phải phân tích, dự báo một cách chi tiết, cụ thể những tác động trực tiếp cũng như gián tiếp. Từ đó, đưa ra các giải pháp cho từng kịch bản, như điều chỉnh lãi suất, hạ giá đồng tiền và thuế nhập khẩu... cho phù hợp.

- Kiểm soát tốt đường biên giới, cũng như hoạt động nhập khẩu để giảm thiểu gian lận trong nhập khẩu, chuyển tải hàng hóa bất hợp pháp, gây ảnh hưởng tới uy tín hàng hóa của Việt Nam; tăng cường kiểm tra ngay từ khi cấp C/O và sau khi cấp, phân luồng để xác định các mặt hàng và doanh nghiệp có độ rủi ro cao.

- Nhà nước phải xây dựng chiến lược đa dạng hóa sản phẩm và thị trường xuất khẩu để phân tán rủi ro, tránh tập trung xuất khẩu vào một thị trường. Ví dụ, về cao su, để tránh phụ thuộc vào Trung Quốc, Việt Nam có thể mở rộng sang thị trường Ấn Độ.

- Tiếp tục tạo môi trường đầu tư minh bạch, tăng cường thu hút FDI từ Mỹ; tăng cường năng lực công nghệ để thu hút doanh nghiệp FDI, nhất là chú trọng công nghệ cao.

- Kiểm soát chặt chẽ ngoại tệ, đề phòng hiện tượng thoái vốn của các nhà đầu tư nước ngoài; chủ động ứng phó với các biện pháp tăng cường bảo hộ thương mại từ Mỹ; chủ động đối phó với biến động về tỷ giá.

- Cần có các giải pháp để giữ vững được các thị trường truyền thống như EU, Đông Âu, khai thác những lĩnh vực còn khả năng phát triển. Mặt khác cũng cần tích cực tìm kiếm thêm các thị trường mới; cần tích cực khai thác những lợi ích từ các Hiệp định Thương mại tự do đã ký kết, vì các Hiệp định này sẽ tạo thuận lợi cho thương mại của chúng ta.

Về phía doanh nghiệp

- Trước hết, các doanh nghiệp cần bình tĩnh, tránh tâm lý hoang mang và cần chủ động tìm hiểu thông tin, cảnh báo sớm những diễn biến về CTTM, để có giải pháp ứng phó; đồng thời, sẵn sàng điều chỉnh sản xuất, kinh doanh, nguồn cung và thị trường một cách linh hoạt nhất có thể.

- Cần nỗ lực hơn nữa trong việc nâng cao chất lượng sản phẩm, thông qua đổi mới sáng tạo và ứng dụng công nghệ. Từ đó, nâng cao năng lực cạnh tranh để ứng phó các tình huống xấu có thể xảy ra.

- Lựa chọn những sản phẩm phù hợp với trình độ, kỹ năng của doanh nghiệp, cũng như những sản phẩm có khả năng cạnh tranh về giá, có thương hiệu lớn để phát triển, đẩy mạnh xuất khẩu. Chủ động tìm thêm những thị trường khác ổn định và thuận lợi hơn.

- Chú trọng hơn nữa việc tăng cường khai thác thị trường nội địa.

- Cần có sự liên kết, thông tin cho nhau, để có chương trình, kế hoạch đối phó đối với các biến động xảy ra. Giữ liên hệ với các cơ quan quản lý Nhà nước để bảo vệ quyền lợi của doanh nghiệp.

- Cần thận trọng trong liên kết, hay làm cầu nối thương mại giữa các doanh nghiệp Trung Quốc với thị trường Mỹ, để hạn chế rủi ro không đáng có./.

Tài liệu tham khảo:

1. Áp thuế thương mại Mỹ-Trung: Doanh nghiệp Việt phải giữ thế chủ động

<https://www.vietnamplus.vn/ap-thue-thuong-mai-mytrung-doanh-nghiep-viet-phai-giu-the-chu-dong/512123.vnp>

2. Brooks Running cân nhắc bỏ Trung Quốc chuyển sang Việt Nam

Tin tham khảo nội bộ, ngày 24/10/2018

3. Cản trở với hàng Trung Quốc “mượn mác” Việt Nam

<https://www.thesaigontimes.vn/279219/can-trong-voi-hang-trung-quoc-muon-mac-viet-nam.html>

4. Cơ hội nào cho doanh nghiệp Việt trong cuộc chiến thương mại Mỹ - Trung?

<http://baoquocte.vn/co-hoi-nao-cho-doanh-nghiep-viet-trong-cuoc-chien-thuong-mai-my-trung-74328.html>

5. Chiến tranh thương mại làm “chuyển hướng” dòng vốn FDI

<https://www.thesaigontimes.vn/279676/chien-tranh-thuong-mai-lam-chuyen-huong-dong-von-fdi-.html>

6. Mỹ-Trung chiến tranh thương mại, Việt Nam lợi

<https://www.voatiengviet.com/a/my-trung-chien-tranh-thuong-mai-viet-nam-loi/4324029.html>

7. Vì sao chiến tranh thương mại Mỹ Trung nổ ra Việt Nam lại hưởng lợi?

<http://cafebiz.vn/vi-sao-chien-tranh-thuong-mai-my-trung-no-ra-viet-nam-lai-huong-loi-20180705141921342.chn>

8. Việt Nam trong vòng xoáy chiến tranh thương mại

<http://www.thesaigontimes.vn/274696/Viet-Nam-trong-vong-xoay-chien-tranh-thuong-mai.html>